

Sobota rovná se pondělí, potvrdil Nejvyšší správní soud

🕒 07.06.2022 / 06:12

Dlouhou dobu se Nejvyšší správní soud konstantně držel názoru, že pokud připadá poslední den lhůty pro doručení do datové schránky dle daňového řádu na den víkendu nebo svátku, neuplatní se obecná výjimka pro doručování a k doručení dojde i v tyto dny.

Lenka Beránková

Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

V roce 2015 zaujal Nejvyšší soud v této věci odlišný názor, k tomu se v novém rozhodnutí přihlásil i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu.

Už v roce 1997 se Ústavní soud vyjádřil v plenárním nálezu^[1] k počítání běhu lhůty (konkrétně v poměrech čl. 50 odst. 1 Ústavy, tedy uplatnění suspenzivního veta prezidenta republiky). Některé z těchto závěrů jsou však platné pro počítání času obecně. Zejména z toho důvodu, že v konkrétním případě řešil Ústavní soud, zda pokud končí lhůta daná Ústavou o víkendu, je posledním dnem lhůty tento vypočtený den, nebo až nejbližší pracovní den. Dle Ústavního soudu je smyslem lhůt: „...*snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích (což hraje zejména důležitou roli z hlediska dokazování v případech sporů), urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů.*“ Při uplatnění lhůty jakožto časového intervalu, v němž má být

něco vykonáno, aby nastal či nenastal právním předpisem předpokládaný následek: „...je nezbytné vzít zřetel na určité skutečnosti (překážky) na straně subjektu tohoto práva či pravomoci, které, nikoli z jeho zavinění, jejich výkonu brání. Jinak řečeno, vytvořit konstrukci reálně umožňující právo, resp. pravomoc v daném časovém limitu uplatnit.“

Rozhodovací praxe[2] v souladu s § 40 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu judikovala ve prospěch příznivějšího výkladu pro účastníka při posuzování doručení fikcí a to tak, že účinky doručení nastanou vždy až následující den, případně-li konec lhůty (úložní doby) na den víkendu nebo svátek. To vše, pokud docházelo k doručování poštou.

V roce 2013 Nejvyšší správní soud rozsudkem[3] zamítl kasační stížnost proti Odvolacímu finančnímu ředitelství v Brně, proti jehož rozhodnutí byla žalobci odmítnuta žaloba pro opožděnost. Stěžovatel shledával nezákonnost napadeného usnesení o odmítnutí v nesprávné aplikaci pravidel pro doručení rozhodnutí fikcí. K doručení došlo fikcí uplynutím desátého dne od dodání dokumentu do datové schránky dle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, pomocí datové schránky. Poslední den lhůty k vyzvednutí zprávy od finančního úřadu z datové schránky připadl na neděli, stěžovatel tak měl za to, že v souladu s § 33 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Od nejbližšího pracovního dne tak stěžovatel počítal dvouměsíční lhůtu pro podání žaloby. Krajský soud ovšem považoval žalobu za opožděnou. Nejvyšší správní soud s názorem krajského soudu souhlasil, neboť shodně rozlišoval mezi doručováním poštou, kde by se ustanovení § 33 odst. 4 daňového řádu použilo a posledním dnem lhůty by byl nejbližší pracovní den a doručením pomocí datové schránky, neboť na rozdíl od doručování poštou, je přístup k datové schránce neomezený i o víkendu či svátku. Nejvyšší správní soud nijak více argumentaci pro odlišný přístup k datovým schránkám v tomto rozsudku nerozvinul.

Proti tomuto rozhodnutí se vymezil Nejvyšší soud. Ve stanovisku[4] z roku 2017 se s odkazem na usnesení Krajského soudu v Ostravě[5] přiklonil k počítání času dle § 57 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a při doručování v trestním řízení podle § 60 odst. 1 a 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Posledním dnem, případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je podle Nejvyššího soudu nejbližší následující pracovní den i při doručování do datové schránky.

V dalším případě, kde výsledek řízení závisel na vyřešení otázky plynutí času při doručování pomocí datové schránky, se Krajský soud v Plzni odklonil od rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 2013 a uplatnil výjimku stanovenou v § 33 odst. 4 daňového řádu i na případ

doručování datovou schránkou. Argumentaci soudu shrnul v usnesení[6] postoupení Nejvyšší správní soud tak, že: „...nelze mechanicky spojovat počítání času s přístupností dodacího či podacího místa. Krajský soud zdůraznil i rozložení času většiny osob na dobu pracovní a dobu odpočinku a shledal, že pravidlo o počítání času nemá být závislé na tom, zda určitá osoba má či nemá přístup k dodacímu (či podacímu) místu. Podstatné naopak je, aby i když takový přístup má, nebyla nucena se ve dnech pracovního klidu či ve svátek do datové schránky přihlašovat a mohla tak učinit až v nejbližší následující pracovní den.“ Čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu se při rozhodování o kasační stížnosti[7] ztotožnil s argumentací Krajského soudu a bylo tak nutné – s ohledem na dosavadní protichůdnou ustálenou judikaturu – postoupit věc rozšířenému senátu. Na konci května 2022 o této kasační stížnosti rozhodl rozšířený senát a sjednotil tak svůj právní názor s názorem Nejvyššího soudu z roku 2017. Rozšířený senát nejdříve vymezil rozdíl mezi lhůtou a dobou a odkázal na ustanovení napříč právním řádem, která používají pro úložní dobu označení lhůta. Shrnul, že není žádný důvod, aby doručení fikcí uplynutím lhůty – správně však úložní doby – podléhalo pravidlům pro lhůty. Nicméně se následně Nejvyšší správní soud, který i přes zaměňování těchto dvou pojmů zákonodárcem, přiklání k jednotě právního řádu a zároveň připomíná, že rozdílný výklad by byl v neprospěch účastníků řízení. Nadto soud dodává, že podobné právní instituty mají být vykládány pokud možno podobně, aby byla zachována právní jistota účastníků. Proto budou výše uvedené závěry platné i pro akty vyvěšené na úřední desce nebo jinak zveřejněné, tedy pokud by měl jejich posledním dnem být víkend nebo svátek, bude posledním dnem doby nejbližší následující pracovní den.

Důležité je poznamenat, že toto rozhodnutí nemá vliv na běh lhůty, tzn. soboty, neděle a svátky se do lhůty započítávají, ale nesmí tímto dnem končit. Svátkem se myslí státní a ostatní svátky dle zákona č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu, přičemž významný den není považován za svátek ve smyslu ustanovení o běhu času.

Přestože se toto konkrétní rozhodnutí týká ustanovení daňového řádu, bude tento právní názor použitelný i pro správní řád. Dochází tak ke sjednocení počítání času napříč odvětvími a mírně odlišnými jazykovými verzemi v jednotlivých zákonech [srov. § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu, § 40 odst. 3 soudního řádu správního, § 57 odst. 2 občanského soudního řádu, § 60 odst. 3 trestního řádu], neboť základ právní úpravy pochází ze zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Nejvyšší správní soud tak rozhodl v souladu s principem jednoty a bezrozpornosti právního řádu.

---

[1] Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

[2] Nález Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 157/03, který se vyjádřil k běhu času v poměru starého správního řádu (zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení), jehož závěry byly převzaty za aplikovatelné i pro nový správní řád (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010 (v tomto rozhodnutí soud upozornil i na terminologickou rozvolněnost správního řádu při používání pojmů lhůta a doba), č. j. 9 As 55/2009-45; souladně také viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2010, č. j. 1As 78/2009-76.

[3] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, sp. zn. 5 Afs 76/2012.

[4] Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015, body 72-75.

[5] Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 7. 2013, sp. zn. 11 Co 393/2013, uveřejněném pod č. 15/2014 Sb. rozh. obč.

[6] Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 7. 2021, č. j. 4 Afs 264/2018-66.

[7] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2022, sp. zn. 4 Afs 264/2018.